

UNIWERSYTET

SWPS

KATOWICE

ZAPOBIEGANIE PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ. INTERWENCJA EDUKACYJNA BLIŻEJ

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

www.swps.pl

UNIWERSYTET
 SWPS
KATOWICE

AGRESJA VS. PRZEŚLADOWANIE

- Przemoc fizyczna
- Werbalna
- **Relacyjna**
- Seksualna
- Cyberprzemoc

WYKLUCZENIE/MARGINALIZACJA

- Uniemożliwianie udziału w życiu klasy
- celowe pozostawianie na uboczu,
- okazywanie niechęci,
- zniechęcanie do udziału we wspólnych klasowych przedsięwzięciach,
- plotkowanie,
- ignorowanie.

WYNIKI BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

- Pierwsze tygodnie nauki w gimnazjum.

Problemy:

- przedmioty, nauczyciele, budynek
- Nowa grupa rówieśnicza

Celowo poszłam do innego gimnazjum niż wszyscy, bo chciałam naprawdę jakiejś odnowy, czegoś nowego, żeby po prostu skończyć z tym. Żeby po prostu nie było jakiś nieprzyjemnych sytuacji.

- Świadomość procesów grupowych i hierarchizacji

*W tych pierwszych dniach chodzi tylko o to żeby się podlizać nauczycielowi ,
żeby się podlizać praktycznie wszystkim , żeby już od razu mieć punkty na
koncie .*

.....żeby nie skończyć z tępionymi

POWODY WYKLUCZANIA JEDNOSTEK Z GRUP RÓWIEŚNICZYCH -UCZNIOWIE

- „INNY”, „DZIWNY”

W szkole nie toleruje się inności. ...każdą inność każdy wykorzystuje i tępi.

Dziwnie się zachowują to nikt z nimi nie gada.

- „JAKOŚ NIE POTRAFIĄ SIĘ DOGADAĆ.”
- „BRAK KONTA NA FACEBOOKU.”
- „INNE PODEJŚCIE DO NAUKI.”

POWODY WYKLUCZANIA JEDNOSTEK Z GRUP RÓWIEŚNICZYCH-NAUCZYCIELE

- Szkoły rejonowe
 - uczniowie wrażliwi, nieśmiali, cisi, introwertycy,
 - chłopcy którzy sprawiają wrażenie wrażliwych i niemęskich, konfidenci, uczniowie brudni, zbyt grzeczni, nadpobudliwi
 - dobrzy uczniowie*
- Szkoły społeczne i katolickie
 - uczniowie wrażliwi, nieśmiali, cisi, introwertycy, osiągający słabe wyniki w nauce, nie podążający za modą, nie posiadający najnowszych gadżetów

KATEGORIE WYKLUCZAJĄCE WE WSZYSTKICH SZKOŁACH

- Dziwność/Inność
- Wrażliwość
- Tusza

ROLA WYCHOWAWCY/ ZAJĘCIA INTEGRACYJNE

- Uczniowie: **Wychowawca nie ma wpływu na relacje interpersonalne w klasie.**
- *Bo wychowawca jest dorosły, a osoby w naszym wieku starają się w każdy możliwy sposób odeprzeć nauczycieli i rodziców, bo chcą być niezależni i przez to się buntują. Więc nauczyciel nie jest w stanie rozwiązać konfliktu w klasie.*

ALE.....

- „Co chcielibyście zmienić w szkole?”
 - *„lepszy kontakt z wychowawcą”*
 - *„żeby się o nas troszczył i wspierał”*
 - *„żeby bronił”*
 - *domyślał się „kiedy coś jest nie tak w klasie” i „coś z tym robił”.*
 - *„żeby móc porozmawiać z wychowawcą na osobności.”*

UCZNIOWIE

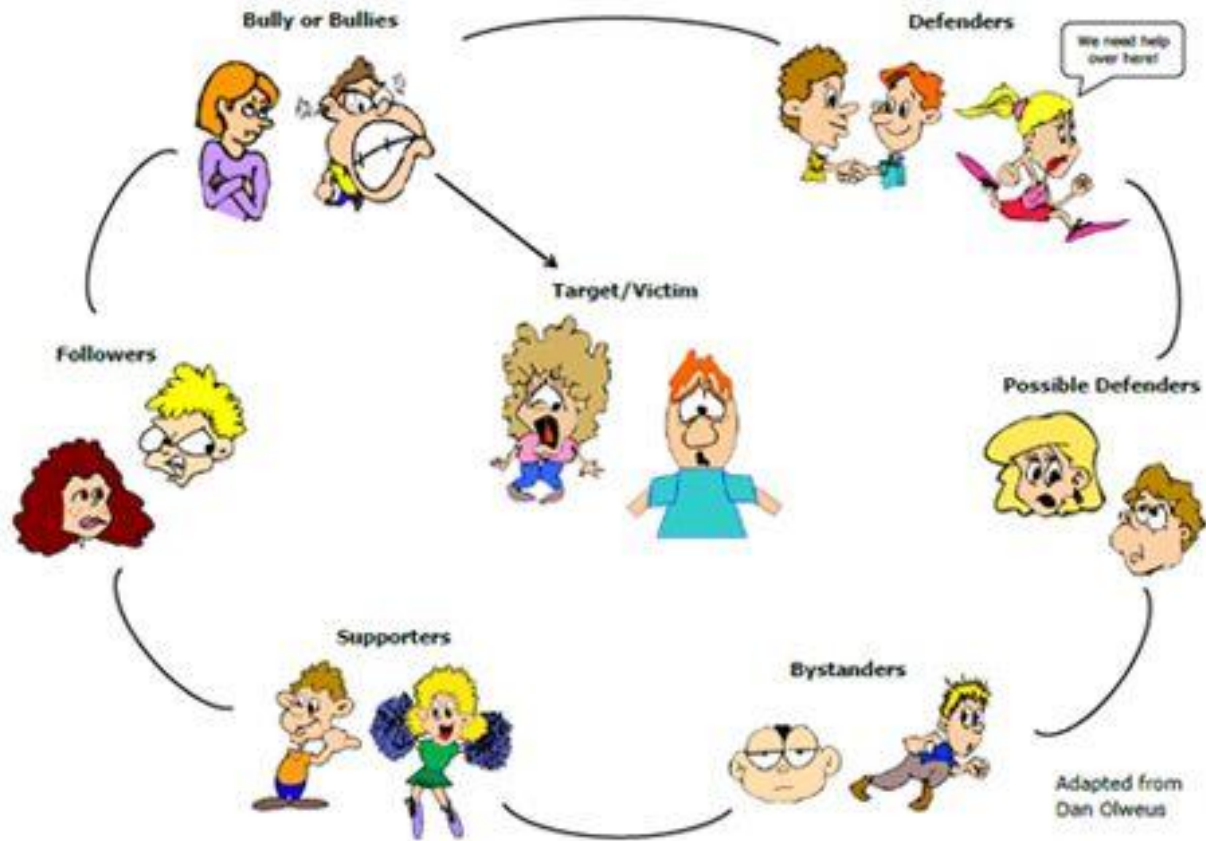
- Uczniowie chcą mieć zgrane, bezpieczne klasy
- Grupa rówieśnicza jest najważniejsza
- Nie wiedzą jak lub boją się reagować gdy są świadkami przemocy
- Często uznają przemoc za żarty, a ofiarę za winną swojej sytuacji
- Nie ufają nauczycielom
- Lekcje wychowawcze są obciachowe

NAUCZYCIELE

- Nie wiedzą jak sobie radzić z przemocą
- Nie nadążają za hierarchizacją klasy
- Muszą skupiać się na dydaktyce
- Nie mają czasu na zarządzanie relacjami w klasie
- Maja za mało lekcji wychowawczych
- Maja zbyt dużo zadań do zrealizowania

The Bully Circle

W CO GRA AGRESOR?

- Uczniowie będący obserwatorami są obecni w 80% takich sytuacji prześladowania. **Prześladowcy potrzebują widzów.**
- Teoria dominacji - prześladowanie ofiary jest dla agresora narzędziem do osiągnięcia wysokiej pozycji w klasie, uwagi innych, podziwu i władzy.
- Agresor wybiera na swoją ofiarę ucznia, który nie ma zbyt wielu przyjaciół w klasie, jest samotny i wykluczony z grupy rówieśniczej

W CO GRAJĄ ŚWIADKOWIE PRZEMOCY?

- **90%** uczniów nie popiera przemocy.
- Interweniują w **17%** przypadków.
- Co robią w pozostałych przypadkach?

W CO GRAJĄ ŚWIADKOWIE PRZEMOCY?

NA ZACHOWANIA ŚWIADKÓW WPŁYWA SZEREG
MECHANIZMÓW DZIAŁAJĄCYCH W KLASIE I GRUPIE.

Potrzeba utrzymania pozycji w hierarchii klasy!!!

Bronienie ofiary jest postrzegane jako ryzykowne, wymagające siły, odwagi i umiejętności.

Ignorancja pluralistyczna!!!![ip](#)

Konformizm normatywny.

Efekt widza.

Przenoszenie odpowiedzialności

JAK W KLASIE SZKOLNEJ RADZĄ SOBIE PRZECIWNICY PRZEMOCY

STRATEGIE MORALNEGO DYSTANSOWANIA SIĘ

- Przedstawianie zdarzenia w pozytywnym świetle: porównywanie z gorszym lub używanie języka umniejszającego znaczenie
- **Zmniejszanie konsekwencji zdarzenia**
- Używanie strony biernej podczas opisywania zdarzenia
- Obwinianie ofiary
- Uznawanie prześladowania jako żartów

- Wspólne konstruowanie i potwierdzanie pozycji ofiary prześladowania
- **„Dziwność” vs. „normalność”**

W CO GRAJĄ NAUCZYCIELE?

- Problem nie istnieje.
- Problem jest zbyt poważny i zbyt powszechny.
- Agresja szkolna i prześladowanie jest częścią procesu rozwojowego a ofiary powinny radzić sobie same.
- Prześladowanie w szkole to norma.
- Ofiara zawsze będzie ofiarą.
- Agresja relacyjna, wykluczanie i marginalizowanie nie jest aż tak szkodliwe.
- Cyberprzemoc nie dzieje się w szkole, więc mnie nie interesuje

W CO GRAJĄ NAUCZYCIELE?

- Nauczyciele, którzy starają się walczyć z przemocą bez wiedzy na temat złożoności grupy rówieśniczej mogą wywołać przeciwny skutek: wzrost popularności prześladowcy, silniejszą hierarchizację klasy i zwiększenie liczby zachowań prześladowczych
- Kara dla agresora

JAK UŁOŻYĆ REGUŁY TEJ GRY TAK BY PRZEŚLADOWANIE PO PROSTU SIĘ NIE OPŁACAŁO?

INTERWENCJA EDUKACYJNA BLIŻEJ

DLA PIERWSZEJ KLASY GIMNAZJUM

- ↻ BUDOWANIE ZGRANEGO ZESPOŁU KLASOWEGO
- ↻ ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU I AGRESJI RÓWIEŚNICZEJ
- ↻ ZARZĄDZANIE DYNAMIKĄ I HIERARCHIZACJĄ GRUPY
- ↻ TWORZENIE POZYTYWNEGO KLIMATU KLASY

UNIWERSYTET
 SWPS
KATOWICE

NAJWAŻNIEJSZE ZASADY PROWADZENIA ZAJĘĆ:

- Rozpocznij w pierwszym tygodniu września.
- Staraj się zrealizować wszystkie lekcje i ćwiczenia w zaproponowanej przez nas kolejności.
- **Upewnij się, że wszyscy uczniowie w klasie mają szanse ze sobą pracować.**
Jak najczęściej zmieniaj pary i grupy.
- Ustal z uczniami, by nie komentowali negatywnie wypowiedzi i pomysłów, ale zachęcaj do dyskusji i wymiany poglądów.
- Daj uczniom poczucie samodzielnie wypracowanych zasad. Tylko wtedy będą ich przestrzegali.
- Obiecuj, że zadanie domowe „Do przemyślenia” nie będzie omawiane na forum klasy, chyba że uczniowie będą sobie tego życzyli.
- **Ustal z uczniami formę bezpiecznego, indywidualnego kontaktu. Zapewnij anonimowość i poufność takiego kontaktu.**
- Podkreślaj, że uczniowie są współodpowiedzialni za kształt i atmosferę klasy, a zgrany zespół klasowy to komfort dla wszystkich uczniów i nauczycieli.
- Zapewnij uczniów o swoim wsparciu.

CZĘŚĆ PIERWSZA – WZAJEMNE POZNANIE

- Ułatwia wzajemne poznanie (zwłaszcza nieśmiałym uczniom)
- Ćwiczenia wpisują się w naturalną dynamikę grupy
- Ćwiczenia bazują na Teorii Skrzyżowanych Kategorii Grupowych
- Maksymalizacja liczby kontaktów w klasie „każdy z każdym” 😊
- Budowanie sieci kontaktów

-
- Silna sieć kontaktów i znajomości w klasie:
utrudnia agresorowi prześladowania – **Hipoteza Ochronnej Przyjaźni**,
zapobiega tendencji przenoszenia odpowiedzialności za ofiarę
prześladowania na jej/jego znajomych

CZĘŚĆ DRUGA – INTEGRACJA I TWORZENIE ZESPOŁU

- Cześć pierwsza – kontakty pomiędzy poszczególnymi uczniami
- Cześć druga - spójność grupy i postrzeganie granicy grupowej
- Model Wspólnej Tożsamości Grupowej – zarządzanie obrazem grupy własnej – jak uczniowie widzą swoją klasę.
- Zadania dotyczą: wspólnego celu, wspólnych zadań, norm i przekonań.

-
- Tworzenie egalitarnej klasy
 - Zapobieganie silnej hierarchizacji
 - Self-Preservation Hypothesis
 - Przeciwwstawienie Ignorancji Pluralistycznej

CZĘŚĆ TRZECIA – EMPATYCZNE POSTRZEGANIE WYKLUCZANEJ JEDNOSTKI

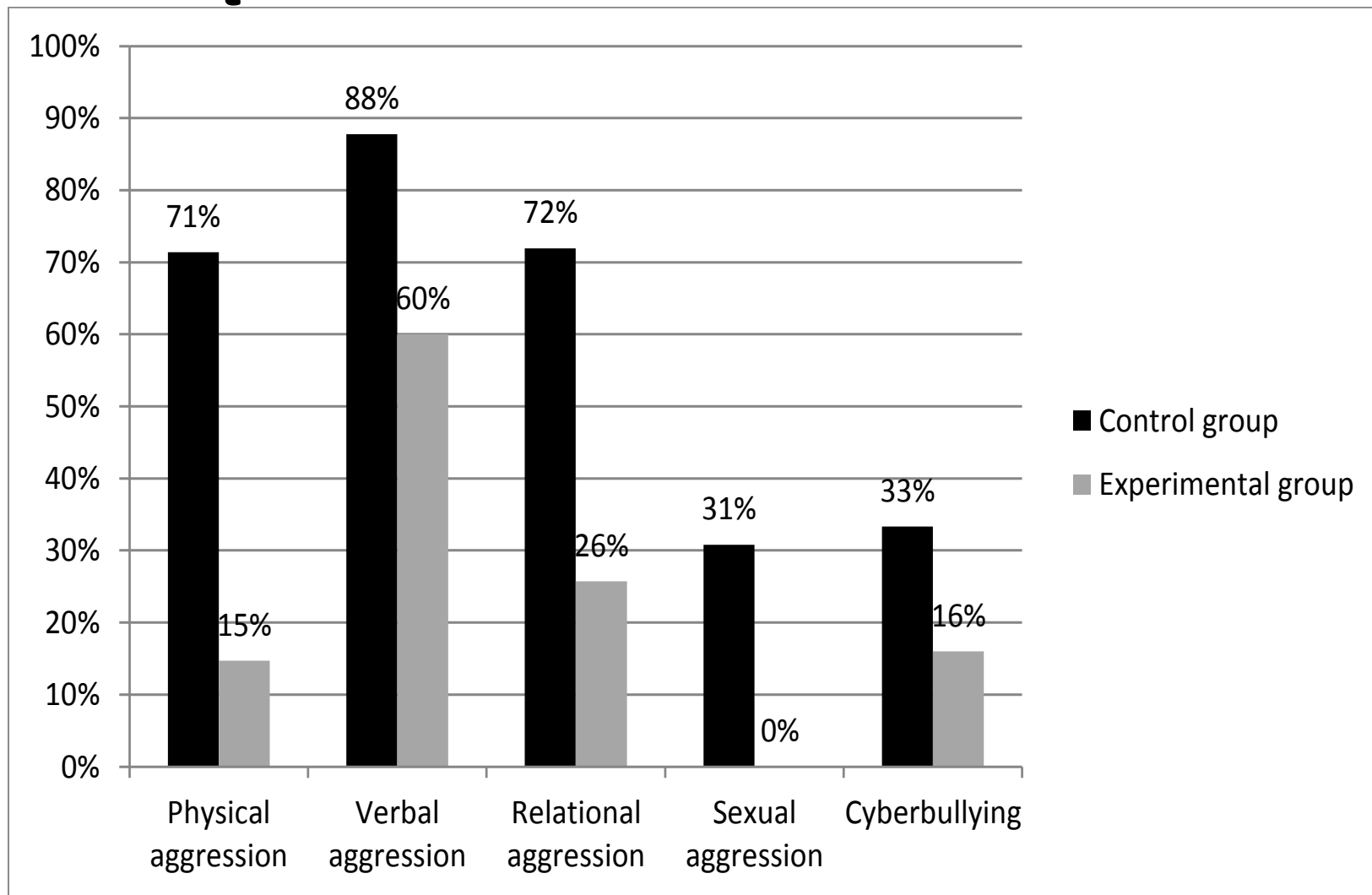
- Zapobieganie strategiom moralnego dystansowania się.
 - Ćwiczenia pomagające uczniom identyfikację i zrozumienie wykluczonego i prześladowanego ucznia
 - Zapobieganie podstawowemu błędowi atrybucji
-

Tworzenie połączenia pomiędzy zachowaniem a konsekwencją.

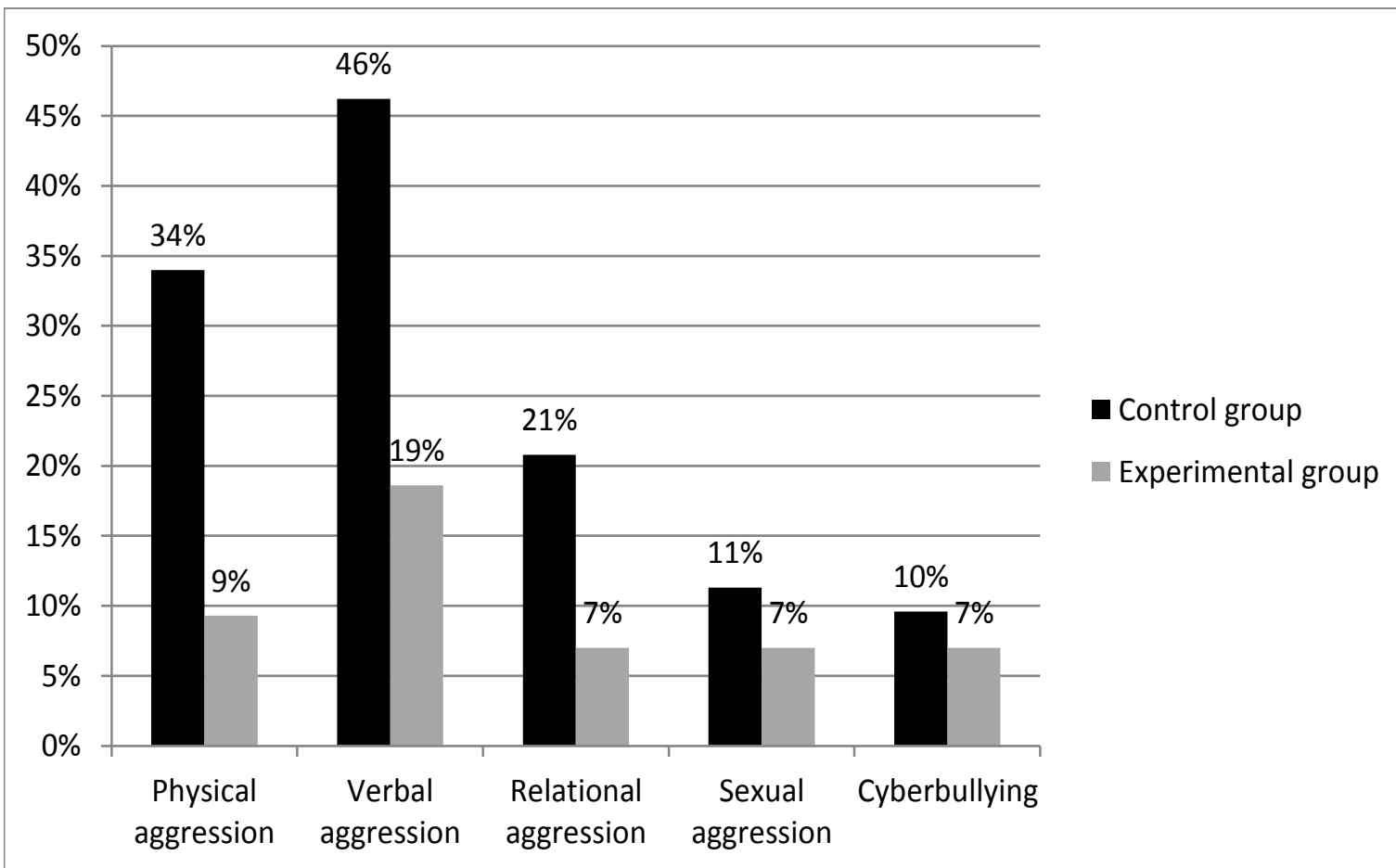
Postrzeganie własnej odpowiedzialności za atmosferę w klasie

Zauważanie własnej sprawczości

WYSTĘPOWANIE PRZEŚLADOWANIA W KLASIE

MOJE WŁASNE ZACHOWANIA

BLIZEJ.ORG

BLIZEJ.ORG

- www.inkla.pl

- Dziękuję za uwagę
mgolonka-wojcik@swps.edu.pl